

Doma in po svetu

PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV

Ameriška vojna mornarica bo sodelovala z Egiptom na Rdečem morju – Mine poškodovale najmanj 10 tovornih ladij

WASHINGTON, D.C. – Predstavnik Pentagona je izjavil, da bodo posebni helikopterji ameriške bojne mornarice sodelovali z egiptskimi silami v pobiranju oz. uničenju min, polaganih v vodah Rdečega morja, ki so v zadnjih tednih poškodovale najmanj 10 tovornih ladij. Egiptski predsednik Hosni Mubarak je poslal prošnjo za pomoč. Mubarak meni, da je za polaganje min odgovoren Iran, ker Egipt podpira Irak v iransko-iraški vojni. Mubarak je tudi prosil Angleže za pomoč, vendar se vlada Margaret Thatcher še ni odločila, ali naj angleške sile sodelujejo v akciji. Francoski obrambni minister je dejal, da bi bila Francija pripravljena pomagati.

Vojna med Iranom in Irakom še traja, v zadnjem mesecu pa menda ni prišlo do obsežnejših spopadov. Iranci niso nikoli začeli z dolgo napovedano ofenzivo zoper Irak in je v Teheranu opaziti malo večje zanimanje za posredovalne poskuse, ki bi 4-letni vojni napravili konec. Opazovalci iranskih političnih razmer pa vztrajajo pri mnenju, da do miru med Iranom in Irakom ne bo prišlo, dokler bo na krmilu Irana ajatola Homeini.

Danes zjutraj poročajo iz Bagdada, Irak, da so iraška letala napadla veliko ladjo v bližini iranskega otoka Kharg. Vesti niso potrjene.

Jugoslovanska policija aretirala šest oporečnikov in sicer zaradi »protidržavnih aktivnosti« – Milovan Djilas zaskrbljen

BEOGRAD, SFRJ – Uradna jugoslovanska poročevalna agencija Tanjug poroča, da so oblasti aretirale šest oseb in jih obtožile protidržavnih aktivnosti. Aretiranci so se bili udeležili sestanka, ki ga je bil sklical vodilni oporečnik v Jugoslaviji Milovan Djilas. Takšni sestanki, ako so političnega značaja, so nezakoniti. Djilas, ki ni bil aretiran, je dejal zahodnim novinarjem, da je treba aretacije smatrati kot znak poostrene linije v jugoslovanski notranji politiki.

Aretirane osebe so intelektualci ali študenti. Pred sodišče bodo morali 38-letni Vladimir Mijanović, ki naj bi bil študent filozofije, 55-letni Miodrag Milić, 35-letni Dragomir Olujić, 23-letni študent Gordan Jovanović, 36-letni študent inženirstva Pavluško Imsirović ter 37-letni sociolog Milan Nikolić.

Mondale in Reagan največ govornika o zveznem davku – Mondale želi povišitev davkov, ne jaz, trdi predsednik

RANCHO DEL CIELO, Kalif. – Predsednik Reagan je kritiziral demokratskega nasprotnika Walterja Mondala zaradi Mondalove trditve, da ima predsednik taje načrt za povišitev zveznih davkov. Mondale govori neresnico, je rekel Reagan, ki je pripomnil, da takega načrta nima in bi tudi takemu načrtu nasprotoval. Mondale je tisti, ki želi obremeniti davkoplačevalce z novimi, povišanimi davki, je povedal predsednik.

V svojem govoru na demokratski konvenciji je bil Mondale dejal, da bo naslednji predsednik ZDA, tisti, ki bo izvoljen novembra letos, prisiljen povišati zvezne davke. Edino na ta način bo mogoče zmanjševati ogromen primanjkljaj v zveznem proračunu, je bil pojasnil Mondale, ki je bil dodal, da to ve tudi predsednik Reagan, a se tega ne bo upal priznati pred volitvami.

Kljub Reaganovimi besedami, je podpredsednik George Bush v intervjuju po srečanju s predsednikom dejal, da Reagan ni

zaprl vrata glede morebitne povišanje zveznih davkov.

Nove vlade v Izraelu še ni – Peres in Šamir iščeta partnerje za koalicijsko vlado

JERUZALEM, Izr. – Preteklo nedeljo je predsednik Izraela Chaim Herzog poveril mandatu za sestavo vlade Šimonu Peresu, voditelju laburistične stranke. Vendar Peres še ni mogel dobiti večine v parlamentu, zato je pristal na pogajanja s sedanjim predsednikom vlade Jitžakom Šamirjem, ki vodi likud stranko. Namen teh pogajanj je nekakšna vlada nacionalne enotnosti. Poglavitno vprašanje je, kdo naj bi bil predsednik take vlade, dalje seveda, kakšna naj bi bila njena politika. Opazovalci izraelskih političnih razmer zato menijo, da je malo verjetno, da bosta Peres in Šamir našla kompromisno rešitev.

Sovjetski oporečnik Andrej Saharov baje končal gladovno stavko – Še vedno ga zadržujejo oblasti v bolnišnici

MOSKVA, ZSSR – Kot kaže, je vodilni sovjetski oporečnik, svetovno znani fizik Andrej Saharov še vedno v mestu Gorkij. Njegovi prijatelji so v Moskvi povedali zahodnim novinarjem, da oblasti zadržujejo Saharova v neki bolnišnici kljub temu, da je Saharov opustil gladovno stavko. Poročajo dalje, da so oblasti obtožile Saharovo ženo Jeleno Bonner raznih prekrškov, po katerih bi lahko bila obsojena na 3 leta ječe v kazenskem taborišču.

Zahodni novinarji ne morejo do Saharova, ker je mesto Gorkij zaprto vsem tujcem razen tistih, ki dobijo posebno dovoljenje. Ko je bil Saharov v Moskvi, se je redno sestajal z zahodnimi novinarji, zaradi tega so ga oblasti izgnale v Gorkij. Leta 1975 je prejel Saharov Nobelovo nagrado za mir. Zaradi njegovega mednarodnega ugleda se zanj zanimajo zahodne vlade in mnoge privatne znanstvene in dobrodelne ustanove, vendar brez posebnega uspeha.

Volivna kampanja v polnem teku tudi v Kanadi, kjer bodo volitve 4. septembra Kampanja Johna Turnerja v težavah

TORONTO, Kan. – Splošne parlamentarne volitve v Kanadi bodo 4. septembra. Glavna tekmeča sta predsednik vlade John Turner, ki vodi liberalno stranko, in Brian Mulroney, ki vodi progresivno konservativno stranko. Turner je nasledil dolgoletnega premiera Pierrea Trudeauja 30. junija letos, vendar se ni dobro izkazal v prvih tednih volivne kampanje. Zaradi tega kažejo najnovejša vpraševanja javnega mnenja precejšen napredek za Mulroneyja.

Opazovalci političnih razmer v Kanadi menijo, da sedaj ni mogoče napovedati zmagovalca na septembrskih volitvah, v konservativni stranki pa so sedaj navdušeni.

– Olimpijske vesti –

LOS ANGELES, Kalif. – Ameriški športniki in športnice še vedno dobivajo največ kolajn na olimpijskih igrah. Do danes imajo Američani več kot 100 kolajn, od teh 46 zlatih, 39 srebrnih in 16 bronastih. Drugi so Romunci in Zahodni Nemci s 33 kolajnami, četrti Kitajci s 24 in peti Kanadčani z 22. Jugoslovanski športniki so dobili doslej 4 kolajne in sicer eno zlato, eno srebrno in dve bronasti. Še vedno je nepremagana ameriška moška košarkarska ekipa, prav tako pa jugoslovanska. Ti sta edini še nepremagani ekipi in se bosta morda borili za zlato kolajno v finalu.

Iz Clevelanda in okolice

V Kanado gresta—

Koprski škof Janez Jenko in urednik *Družine* dr. Drago Klemenčič se bosta dalj časa mudila v Kanadi po končanem obisku med nami v Clevelandu. Preteklo soboto zvečer je dr. Klemenčič precej odkrito govoril o stanju vere in Cerkve v domovini, prav tako je spregovoril škof Jenko. Na srečanje v Borromeo semenišče je prišlo okoli 60 oseb. V nedeljo pa je škof Jenko maševal na Slovenski pristavi in je bila udeležba dobra, prav tako je bil dobro obiskovan piknik, ki je sledil.

Sinoči je pa clevelandski župan George V. Voinovich zelo tople sprejel škofa Jenka in dr. Klemenčiča v mestni hiši. Voinovich je govoril o svojem in ženinem obisku v Piranu ter hvalil lepoto Slovenije, v odgovoru pa je škof izrazil željo, da bi ga kdaj župan Voinovich in žena Janet obiskala v Kopru. Obisk škofa Jenka in dr. Klemenčiča v našem mestu je organiziral Primorski klub.

Konvencija ABZ—

Ta teden poteka v Clevelandu redna konvencija Ameriške bratske zveze, ki ima glavni urad v Elyju, Minn. Sinoči je bil banket za delegate in povabljeni goste v SDD na Recher Ave. v Euclidu. Delegatom želimo veliko uspeha pri svojem delu in prijetno bivanje v našem mestu!

Novi grobovi

Tony Celhar

V nedeljo, 5. avgusta, je v New Castle, Pa. nenadno umrl 62 let stari Tony Celhar s 15017 Lucknow Ave., rojen v Clevelandu, oče Anthonya (Niskayuna, N.Y.) in Cathy, sin Antona, 3-krat stari oče, prijatelj Margaret Simmons, zidar po poklicu in zaposlen pri Kapel Const. od 1946 do 1966, potem pa pri Park Ohio, veteran druge svetovne vojne. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda danes, v sredo, dopoldne ob 9.30, v cerkev sv. Jeroma ob 10., nato na pokopališče Vernih duš.

Anthony Kuret

V soboto, 4. avgusta, je nenadno umrl 66 let stari Anthony Kuret z 3988 Cherry Tree Blvd., Lake Havasu, AZ 86403, prej živeč v Clevelandu, mož Jean, roj. Maček, oče Anthonya ml. in Milana (oba v Kalif.), Williama (Mentor, O.) in Kathy (Ariz.), 7-krat stari oče, sin Antona in Ivane, roj. Želko (oba že pok.), brat Franka, Jennie in Frances Innocenti (vsi v Clevelandu). Pogreb bo jutri, v sredo, s pogrebno sv. mašo v cerkvi Lady of the Lake v Lake Havasu, Ariz. Pokopan bo v Tracy, Kalif.

Belokranjski piknik—

To nedeljo ima Belokranjski klub svoj letni piknik na Slovenski pristavi. Ob 11.30 dop. bo župnik Victor Tomc daroval mašo, sledilo bo kosilo in seveda potem bo veselica, na kateri bo igral Toni Klepec orkester iz Girarda. Vabljeni ste vsi!

Ohijski KSKJ dan—

To nedeljo bo vsakoletni Ohijski KSKJ dan piknik na farmi sv. Jožefa. Članek je na 2. str. Vabljeni!

Žalostna vest—

G. John Satkovich, Richmond Hts., Ohio, je prejel žalostno vest, da mu je 2. avgusta v Bostonu, Mass. umrl brat Vinko, v starosti 48 let. Zadelaga je srčna kap. Pokojni zapušča brata Johna v Clevelandu, Joe-a v Torontu, sestre Cathy Kljunić v New Yorku, Jolando Brejc (Zurich, Švi.) in Slavico (Jug.), starše v Kopru, Slovenija, bratrance in sestrične v Clevelandu. Pogreb je bil v Bostonu. Naše sožalje.

Pozdrav iz Montane—

Prav lepe pozdrave z Montanskih gorā pošiljata prijateljem in znancem Feliks in Ani Breznikar, Kirtland, Ohio.

Zahvala—

G. Branko Pišorn je daroval Slovenski šoli pri Sv. Vidu \$50. Odbor staršev se mu za tako bogato darilo iskreno zahvaljuje!

Spominski dar—

Za študirajočo mladino v oskrbi Mohorjevih domov, v spomin pokojni mami Mariji Anžič poklanja družina Anžič \$30, isti v spomin pa darujeta g. in ga. Frank Ferkul \$20. Za darova se lepo zahvaljuje pov. J. Prosen!

Festival slovenske folklorne—

V dneih 25. in 26. avgusta se vrši Tretji festival slovenske folklorne v Ameriki, ki ga prireja Slovenski folklorni inštitut. Festival bo letos na letovišču Ameriške Dobrodelne Zveze (ADZ-AMLA) na Kniffen Rd. v Leroy Townshipu. Na dvodnevni folklorni nastopi od 1. ure dalje oba dni sodelujejo folklorne, pevske in glasbene skupine iz ZDA in Kanade. Vstopnice za festival se dobijo v predprodaji pri Tony's Polka Village (481-7512) in pri Tivoli Enterprises (431-5296).

VREME

Spremenljivo oblačno danes s možnostjo krajevnih neviht. Najvišja temperatura okoli 86° F. Deloma do pretežno sončno jutri z najvišjo temperaturo okoli 86° F. Isto vreme tudi v četrtek, zopet z najvišjo temperaturo v srednjih 80-ih. Za petek napovedujejo pretežno sončno vreme z najvišjo temperaturo okoli 82° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — 431-0628 — Cleveland OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (ISSN 0164-680X)

James V. Debevec — Publisher
Dr. Rudolph M. Susel — EditorPublished Tuesdays and Fridays except first two weeks
in July and one week after Christmas**NAROČNINA:**

Združene države:

\$28.00 na leto; \$14.00 za pol leta; \$8.00 za mesece
Kanada in dežele izven Združenih držav:\$40.00 na leto; \$25.00 za pol leta; \$15.00 za 3 mesece
Petkova izdaja; \$15.00 na leto; Kanada in dežele izven
Združenih držav: \$20.00 na leto.**SUBSCRIPTION RATES**

United States:

\$28.00 per year; \$14.00 for 6 months; \$8.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$40.00 per year; \$25.00 for 6 months; \$15.00 for 3 months
Fridays only: \$15.00 per year — Canada and Foreign \$20

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

No. 59

Tuesday, August 7, 1984

**Razjasnitve in oblaki
na slovenskem nebu**

Po zadnji vojni maja 1945 je slovensko nebo prekril oblak, ki mu danes pravimo stalinizem. Kakor velikanska kupola je spravil podse vse naše ljudstvo, ki naj bi pod tem novim nebom zaživelo svoje lepo življenje kot ga ni še nikoli v zgodovini. Uresničile naj bi se napovedi, ki so jih ves čas med vojno in revolucijo govorili ljudem in partizanom na mitingih in pri političnih urah. Ljudje so v to verovali in si tudi prostovoljno nadeli brezštevne žrtve po vojni, da bi čimprej nastopilo to lepo življenje. Uresničilo naj bi se pričakovanje partizanov, ki so ponavljali: »Še bo lušno!«.

Da bi to »lepo« zgradili, so takrat ukini vse, kar je bilo starega. Ni se zamenjala samo oblast, ampak z njo naj bi se zamenjala tudi kultura, zgodovina, gospodarstvo, celo Cerkev. Zrastel naj bi nov slovenski narod, čisto drugačen kot je bil dotedanji. Tako je napovedoval Edvard Kardelj. In ljudje so verovali in upali.

Na kulturnem področju so ukini ves dotedanji tisk in ustanovili novega. Pisatelji in pesniki naj bi pisali in ustvarjali po novem. Oblast je ukazovala, kaj in kako je treba pisati. V gospodarstvu so vpeljali kolektivizem po sovjetskem vzorcu. V šole so vpeljali ruske učbenike zgodovine in biologije. Cerkev pa naj bi se osamosvojila in postala narodna Cerkev.

Vse to in podobno so uganjali v svoji zagnanosti, da bi bili v Novi Jugoslaviji čim bolj na liniji s Stalinom in stalinizmom. Stalin in Tito sta postala že dve bajeslovni bitji. »Tito naš, Stalin naš. Slovenija, sovjetska bodeš ti!« To so hoteli čimprej uresničiti.

Toda nekje se je zataknilo in sicer pri politiki. Sovjeti so vzeli zares geslo: »Slovenija, Jugoslavija, sovjetska bodeš ti!« Začeli so se obnašati v Jugoslaviji kot gospodarji, podobno kot v drugih satelitskih državah. Jugoslovanska partija in njeno vodstvo pa se nista dala ugnati: hotela sta hraniti svojo neodvisnost. Zaradi tega je junija 1948 prišlo do izobčenja Jugoslavije iz skupnosti komunističnih držav. Jugoslavija je vzdržala pritisk Sovjetske zveze in komunističnih partij. To je bila prva razjasnitev na slovenskem in jugoslovanskem nebu. Saj če bi ne prišlo do tega preloma, bi danes Jugoslavija bila v položaju Češkoslovaške ali Poljske.

Vendar ta prelom s Stalinom dolgo ni imel vidnih posledic v notranji jugoslovanski politiki. Stalinistične metode so se nadaljevale. Še naprej so bili zaprti duhovniki, katerim so se pridružili še številni partijci »informbirojevci«. Te so pošiljali na prevzgojo na Goli otok, kadar jih niso na tistem likvidirali.

Polagoma so pa partijski teoretiki odkrili samoupravljanje v gospodarstvu in neuvrščenost v zunanji politiki. Jugoslovansko in z njim slovensko nebo je postajalo manj črno. Izpustili so večino političnih pripornikov, leta 1954 so odprli državne meje za prepustnice. Polagoma je bil stalinizem v Jugoslaviji pokopan. FLRJ je začela svoja pota samoupravljanja znotraj, neuvrščenosti zunaj.

Vse to je kolikor toliko ugodno teklo do Titove smrti. Z njegovo smrtjo pa se zdi, da je nastopila druga prelomnica v zgodovini povojne Jugoslavije. Navidez gre sicer vse po starem, v resnici pa se že poraja nekaj novega. Vsaj tako bi človek sklepal iz raznih pojavov.

(Dalje na str. 4)

Po treh letih in malce čez...**III.**

NEW YORK, N.Y. - Vsakdo od nas ve, kot so to vedeli naši pred nami, da je življenje tudi takšno, kot tekoča reka, ki včasih narašča, kdaj pa kdaj pa tudi opada.

Da, prav takšno je tudi življenje njujorške slovenske srenje! Reči moram, da smo v obdobju njenega upadanja, ki je meni menda bolj občutno kot marsikom drugemu v naši narodni skupnosti. Ko sem se pred skoraj 38. leti vrnil v svojo rojstno ameriško deželo, nisem šel v svoje rojstno mesto, Cleveland, ampak sem se ustavil v New Yorku, kjer je takrat živela moja sestra Feni.

Sestra je takrat stanovala v Ridgewoodu, njujorškem predmestju, ki je bilo takrat hkrati največje naselje njujorških Slovencev. In to je še danes, čeprav nas je že tako malo, da bi v primerjavi s časom ob svojem prihodu lahko mirno rekel: skoraj nič! To občutim tem bolj, ker sem takoj po svoje vstopil v to slovensko življenje in ostal kar do teh dni med našimi preprostimi ljudmi, se z njimi veselil in včasih tudi žalostil. Pa skoraj slehernega kropil, ko je iz te naše srenje za stalno odšel. In prav zaradi tega delj najbolj občutim vrzeli, ki nastajajo v naši vrsti.

V času mojega triletnega molka, ker so drugi po Ameriškem vpraševali po meni, sem se nameraval parkrat oglasiti s svojo pomiseljo: srenja nam izumira — in fara nam plahni!

Že skoraj pet let sem v delovnem pokoju. Če bi ta svoj pokoj moral preživljati v Ljubljani, bi verjetno hodil pod tivolijski grad v Tičji stan. Morda bi me znanci spravili v kvartopirenje, in bi verjetno manj bral, kot to delam v teh svojih dneh.

Njujorško mesto ima svojevrstno središče, ki je svetovno znano. In to je tako imenovani Times Square, koder se 42. cesta križa z Broadway-em in Sedmo avenijo. In skoraj v tem središču je tiskarna, uprava in uredništvo dnevnika *New York Times-a*.

V Ridgewoodu ljudje nočejo biti na slabšem. Imamo svoj list, ne dnevnik — ampak tednik: *Ridgewood Times*. Pa imamo tudi svoj trg — square, ki je nanosil do lani ime: Times Triangle, v sosesčini sta uredništvo in uprava tega našega tednika. V Triangle-u, v križišču glavne naše Myrtle avenije in Cypress avenije ter Cornelsia ceste je mali drevesni nasad, zdaj s štirimi klopki. Tod pa jaz kot »penzionist« sedim, in premlevam, v središču Ridgewooda, dni svojega življenja in pa kam teče življenjska reka slovenske njujorške srenje, ki ji je bil še do nedolgega Ridgewood najpomembnejši rokav njene struge.

Na teh klopek posedam in berem. Ljudje hite mimo mene. Jaz jih malce od časa do časa opazujem, sicer pa berem. In še pred tremi leti in malce čez so mimo prihajali

moji rojaki. Prisedli so in pogovor smo pleli. Dogodilo se je včasih, da se nas je nabralo tudi do devet ali deset. Kadar se je dogodilo kaj takšnega, sem jim z veseljem vzkliknil: Pa pravijo, da nas Slovencev ni več... ha,ha,ha... ni res. Še nas je nekaj... A od lani kar sam posedevam... Samo včasih kak starejši od Burgarjevih, Žagarjeva ali Ravnikarjevi pridejo mimo in prisedejo. Pa še tem se zmerom sila muči. Kam? Jaz ne vem... Morda, bi hoteli, da nas tisti trenutek, nikdar ne najde...

Mladi so odšli iz tega slovenskega naselja. Zadnji je odšel to pomlad Jože s svojo družino, in lani Dolores Kreck s svojo materjo. Dolga leta sem igral vlogo »poštarka z Osme« in nosil nedeljsko cerkveno oznanilo tistim našim, ki niso prišli k nedeljski maši na slovensko Osmo. Kar precej oznanil je bilo treba vzeti, da sem jih polagal v poštno nabiralnike Slovencev v Ridgewoodu, ki so bili farani sv. Cirila v New Yorku.

Pa po treh letih in malce čez je že precej drugače. Opad je očitno, in zaenkrat ni izgleda na porast. Je tu med nami nekaj mladih slovenske krvi, katerih si kar vesel, ko jih srečaš, pa so že odmrli za našo živo narodno skupnost na Njujorškem.

V času mojega srenjskega in farnega molka ni nihče v Ameriško Domovino zabeleževal, kako, kje in kdo od naših odhaja iz naše srenje in kdo je prenehal obiskovati sv. Cirila na slovenski Osmi. Meni je bilo včasih žal, da sem utihnil. Po drugi strani pa je bilo prav, da sem to napravil za nekaj časa.

Problem, to je življenjski, pred katerim danes stojimo, je zdaj še očitnejši. To je problem: starosti in mladosti. Na oboje pa bom malce več drugič

pogledal. Slika bo morda temna in pa tudi tu pa tam svetla.

Tone Osovnik

Slovenci in Prekmurje

WILMETTE, Ill. - Že več let med nas prihajajo Srakovi bratje. To so dr. Jože, salezijanec, g. Janez, jezuit, in g. Alojs, vzgojitelj. Vedno se zanimajo, kaj Prekmurci v Ameriki in v Kanadi delamo. Pri vsaki stvari so pozorni.

Pred zadnjim božičem smo pa nekateri prejeli pismo od dr. Jožeta s prošnjo, naj pomagamo pri knjigi njegovemu bratu Janezu, ki bo v kratkem prišel v Ameriko. Med seboj smo se vpraševali, za kakšno knjigo se pravzaprav gre. Pojma nismo imeli. Vprašanja so se dvigala, kdo si upa v teh časih misliti na knjigo, ko ljudje tako malo berejo in se knjige tako težko prodajajo.

Potem je prišel g. Janez. Veliko podatkov je prinesel s seboj. Izrazil je željo, da bi opisal zgodovino Prekmurcev v Ameriki in Kanadi. Posebno je poudarjal, da bodo v kratkem jezuiti zidali novo cerkev in bo ves dobiček od knjige namenjen le-tej. Na vsak način hočemo ohraniti zgodovino naših ljudi v inozemstvu, je rekel, gradivo pa mora biti zbrano, zabeleženo in ohranjeno. Prav zaradi tega je prišel.

Podpisana in več drugih smo knjigo odsvetovali. Celo priporočali smo, naj rajši naravnost nabirajo denarne prispevke za omenjeno novo cerkev. A želja pri g. Janezu ni hotela prenehati. Več mesecev je potoval po Ameriki in Kanadi. Veselje in novo upanje je zasijalo pri njem. Nabral je toliko gradiva, da bi lahko kar dve knjigi napisal. Vrgel se je neumorno na delo. Pisal je, črtal, tipkal, popravljaj in ustvarjal. Njegovo navdušenje se je večalo iz dneva v dan.

Sedaj pa, ko že beremo kratke odtise, se ne moremo načuditi, kako lepa in svojevrst-

(Dalje na str. 4)

OHIO KSKJ DAN IN PIKNIK ob praznovanju 90-letnice K.S.K. Jednote

Cleveland, Ohio — Ohio Federacija K.S.K.J. društev prireja ob 90-letnici K.S.K. Jednote svoj Ohio K.S.K.J. Dan in piknik v nedeljo, 12. avgusta 1984 na farmi Sv. Jožefa, White Road, Willoughby Hills, Ohio.

Federacija lepo vabi vse KSKJ članstvo, njih družine in prijatelje, da pridete to nedeljo na ta piknik in se tam snidete s svojimi starimi prijatelji in znanci ter se seznanite še z novimi.

Na pikniških prostorih bodo igrane razne godbene skupine harmonikarjev, v dvorani pa bo od 4. ure popoldne do 8. ure zvečer igral za ples in zabavo orkester JASMIN.

Seveda bo tudi ves čas na ponudbo dobra hrana in razna tekoča okrepčila. Stojnica za pecivo bo nudila izvrstno domače pecivo, kar bodo darovale članice in KSKJ društva.

Otroci v starosti od 0 do 14 let bodo pri vhodu na pikniške prostore do 5. ure popoldne prejeli zastojnjo tiketo v vrednosti \$1.

Mladinske igre in tekmovanja se bodo pričele ob treh popoldne.

Piknik se bo pričel ob 12. uri opoldne in bo trajal do 8. ure zvečer.

Vstopnine ni in tudi parkiranje je prosto.

Joseph F. Rigler,

Odbor za publiciteto

Sv. Primož nad Robom

(Prejeli smo pismo od g. Vinka in ge. Marije Rigler iz Chicago, Ill., ki sta posredovala pismo župnika Janeza Modica iz Roba na Dolenjskem, Slovenija. V tej fari obnavljajo cerkev Sv. Primož nad Robom. V pismu č.g. Modic poroča o obnovitvenih delih ter doda nekaj zanimivih podatkov o tej mnogim našim bralcem znani romarski cerkvi. G. in ga. Rigler sta prispevala \$1000 v obnovitveni sklad, upata pa, da bodo mnogi rojaki in rojakinje, posebno tisti, ki cerkev sv. Primoža nad Robom poznajo, tudi prispevali v ta sklad. Sledi pismo župnika Modica, ki je bilo sicer naslovljeno na g. in ga. Riglerja, a ga želita posredovati preko A.D. vsem našim bralcem. Po pismu je še odstavek s podatki o tej cerkvi ter imena tistih, katerim lahko pošljete darove. Ur.)

Rob na Dol.,
2.VII.1984

so tudi velikodušno storili in še obljublajo pomoč.

Spoštovani!

Najprej Vas prav lepo pozdravljam. V imenu Župnijskega urada v Robu na Dolenjskem se po priporočilu Karoline Škulj iz Roba obračam na Vas, v zvezi z romarsko cerkvijo sv. Primoža nad Robom.

Cerkev, ki je stara preko 400 let, je bila v zelo slabem stanju in jo že več let obnavljamo. Marsikaj smo že naredili, tako da cerkev ni več podobna zanemarjeni kleti, ampak ima res že videz lepe cerkve. Vsi okoliški ljudje so bili naprošeni, da s svojim delom in denarjem pomagajo pri obnovi, kar

Vendar je toliko stvari še nujno čimprej popraviti, da niti z velikimi žrtvami sami ne moremo zbrati dovolj sredstev. Ljudje so bili zato naprošeni, da zaprosijo za pomoč tudi svoje sorodnike, prijatelje in znance izven domačega kraja. Prav za to pa nihče ni imel poguma. Prva, ki je to storila, je bila vaša (Riglerjeva, op. ur.) sorodnica Karolina Škulj. Nerodno nam je nadlegovati celo vas v Ameriki, ker pa kipi, freske in zvonik ne morejo več čakati in so v nevarnosti, da razpadejo, če hitro ne zberemo sredstev za popravilo, smo prisiljeni iskati pomoč vsepovsod. V upanju, da našo

Razjasnitve in oblaki na slovenskem nebu

(nadaljevanje z 2. str.)

Predvsem jih k temu sili izredno težek gospodarski položaj. Zadnja leta Titovega življenja so v Jugoslaviji res živeli »lepše« življenje in si marsikaj privoščili.

Toda izkazalo se je, da je to »lepše« življenje izviral iz mednarodnih dolgov, ki jih sedaj morajo odplačevati. Ni bilo sad samoupravnega gospodarstva. Zato se sedaj oglašajo kritični glasovi različnih ekonomistov na račun samoupravljanja in sploh vodenja v gospodarstvu. Partija izgublja svojo glavno karto. Ljudje ne verujejo več v lepši jutri, želijo si lepši danes. Tega pa ni.

Neuspešna se je izkazala tudi kulturna politika. Socialističnega realizma so se kulturni ustvarjalci počasi naveličali. Začeli so iskati nova pota, nove načine izražanja in zlasti si želijo svobode ustvarjanja. Od tod krogi oporečnikov v Srbiji, v Sloveniji, na Hrvaškem, v Bosni.

V Sloveniji partija dopušča nekoliko več svobode v izražanju. To je videti iz raznih oddaj v zadnjih časih. Tako so lahko izšle pesmi Franceta Balantiča »Muževa steblika«. Zbirka je bila pripravljena za tisk že leta 1966, toda morala je čakati na izid do letos, tj. 18 let. Peter Kolšek pravi v *Novi reviji*, da je bil »historični molk do te poezije dvakrat krivičen«.

Znova so odprli vrata v Slovenijo Borisu Pahorju, ki je mogel letos objaviti v Ljubljani kar dve knjigi, »Tržaški mozaik« in »V labirintu«. Odkrivajo tudi Edvarda Kocbeka. Njegova poezija in tudi njegova dela v prozi se zdijo Slovencem vedno bolj moderna. Njegovih črtic »Strah in pogum« sicer niso še ponatisnili, so pa pripravili po njih dramski recital in ga igrali v Ljubljani.

K tem pojavom večje čistine na slovenskem kulturnem nebu smemo prištevati tudi nekatere romane v zadnjem času. Branko Hofman je lahko izdal svoj roman »Noč do jutra«, ki v njem kritično obravnava dobo stalinizma na Slovenskem in tudi partizanstvo samo. Tudi Igor Torkar se je lotil slične snovi v romanu »Umiranje na obroke«, ki je postal uspešnica skupaj z Balantičevimi poezijami.

Tudi izhajanje *Nove revije* smemo šteti med vesele pojave večje kulturne odprtosti kljub ostrim polemikam, ki jih povzročata s svojimi članki. Sem bi prištel še dejstvo, da se je v Sloveniji začelo govoriti o škofu Rožmanu, da ni bil samo »izdajalec«. O večji kulturni odprtosti priča prav tako simpozij med vernimi in nevernimi v Ljubljani. In tudi intervju nadškofa Šuštarja v *Družini*, ki je njega glavno vsebino ponatisnil tudi *Nedeljski dnevnik* (izhaja v 220.000 izvodih).

Na slovenskem kulturnem nebu se torej nekaj jasni. Vprašanje je le, ali ne bo te jasnine prekrila nova stalinistična reakcija oz. policijska diktatura.

K. H. (Kat. glas)

cerkev lahko priporočite svojim znancem in prijateljem, se obračam na vas. Naj na kratko opišem, kakšna je bila cerkev pred začetkom obnavljanja, kaj smo že obnovili, in za katere stvari nam zmanjkuje sredstev:

Med vojno je bila poškodovana streha, zato je zamakalo in je precej ometa odpadlo, po tleh pa je rasel mah. Omet smo popravili, cerkev prebelili, naredili lep nov tlak, leseni oltar, ki je bil gnil, smo odstranili in sezidali nov, preprost oltar. Še prej je bila narejena nova streha.

Sprednji del cerkve, prezbiterij ima gotski slog, na stropu so lepe freske, ki jih prav zdaj skušajo strokovnjaki vsaj toliko zaščititi, da ne bi odpadle, kot so že na nekaterih stenah. Denar za nujno zaščito je dala država, vendar je bilo premalo denarja, da bi strokovnjaki naredili vse, kar je nujnega. Da bi freske očistili od beleža, ker so bile nekoč prebeljene, in da bi poživil barve, pa še dolga leta država ne bo mogla dati sredstev, ker financirajo samo najnujnejše stvari toliko, da se ne uničijo, da bi jih dokončno uredili, pa tudi država nima denarja.

Cerkev ima tudi deset lepih in starih kipov, ki se že sesipajo od gnilobe in črvov. Letos jih moramo nujno dati strokovnjaku, da jih zaščiti in popravi, saj bi do drugega leta lahko se že sesuli. Denarja za popravilo kipov nimamo, ker pa je nujno, si bomo izposodili. Tudi vrh zvonika se je že nagnil in moramo letos napraviti novega, da nam ne pade na cerkveno streho in napravi še večjo škodo. Poleg tega obnavljamo tudi župnijsko cerkev v Robu in veroučno učilnico. Ljudi pa je malo in je vse to

Knjiga o Prekmurcih

(nadaljevanje z 2. str.)

na knjiga je nastala. Za vsakega Slovenca bo velik užitek in tudi v pouk. Brez dvoma, krasna in primerna knjiga za današnje čase. Vsak, ki jo bo odprl, bo v njej našel sorodnike, prijatelje in znance. Občudoval bo njihova dela, žilavost, vztrajnost, pogum in močno vero v Boga. Brez dvoma bo vsakemu Slovincu v pomoč in v počast.

V knjigi se bomo seznanili z burno zgodovino različnih krajev. Črpali bomo iz nje novih moči in novo navdušenje se nas bo lastilo. V knjigi bomo gledali bodočnost naših naslednikov. Pišejo to Prekmurci. V počast bo pa vsemu slovenskemu rodu. Zato segajmo po knjigi Prekmurci in Prekmurke. Knjiga bo res svojevrstna in bo spadala v vsako slovensko družino. Zelo, zelo jo priporočam. Izšla bo prve dni septembra. Cena in kje se bo dobila bo v kratkem objavljeno.

Iskreno smo hvaležni avtorju knjige g. Janezu. Zasluži vso čast in priznanje. Knjigi na pot pa vso srečo in blagoslov, ki ga res zasluži!

Gizella Hozian

preveliko breme za njih same. Če torej lahko v Ameriki komu priporočite našo cerkev v pomoč, vam bomo zelo hvaležni in se vseh dobrotnikov spomnili pri maši.

Prilagam skromno napisano zgodovino in opis cerkve, kot je bila pred obnovo in pa od lani, ko smo cerkev že nekoliko obnovili in je prišel škof Lenič, da je blagoslovil nov oltar. Naši šolarji so po pripovedovanju starejših ljudi sestavili tudi povest o Turkih, ki so prišli do cerkve. Če bo to še koga v Ameriki zanimalo, lahko pošljemo več izvodov.

Toliko za enkrat. Lepo vas pozdravlja

Janez Modic, župnik

Sv. Primož nad Robom

Romarska cerkev izpred l. 1600, omenjena pri Valvazorju, v gotskem prezbiteriju bogate freske, ki še niso povsem odkrite; za oltarjem je v freski z živimi barvami prikazan Kristus. Iznad oken se stegujejo kvišku značilna gotska rebra. Široka cerkvena ladja je bila večkrat prezidana, obok nad ladjo ustvarja prijetno počutje. Stranska kapela s starim križem marsikomu buri domišljijo, kipi s Primožem in Felicijanom na čelu pa so že od nekdaj privabljali množice romarjev, zlasti na žegnanje – na nedeljo po 9. juniju.

Darove za cerkev sv. Primoža nad Robom sprejemajo:

g. in ga. Vinko Rigler
2227 S. Wood St.,
Chicago, IL 60608

Gdč. Ema Purkart
1004 Waverly St.,
Joliet, IL 60435

Č.g. Janez Modic
Rob 23
61314 Rob na Dol.
Slovenija - Jugoslavija

Letošnje romanje treh dežel pri Gospe Sveti

CLEVELAND, O. - Radi bi opozorili svoje bralce, da bo tradicionalno letošnje romanje treh sosednih dežel, na katerem se bo zbralo na tisoče vernikov, pri Gospe Sveti na Koroškem (Avstrija). To romanje bo v soboto, 18. avgusta 1984. Zadnji dve takšni romanji sta bili v Marjinem svetišču predlanskim na Svetih Višarjah, lani pa pri Materi božji na Brezjah. Letos pa bo Gospa Sveta Marijino svetišče, kjer se bodo zbrali škofje iz Krke, Ljubljane, Maribora in Kopra in iz laškega Vidma z verniki iz svojih škofij.

Ob desetih dopoldne bo slo-

vesno bogoslužje, nato pa srečanje romarjev na vrtu Marijanskega zavoda. Pisec teh vrstic želi, da bi se tudi kar se da številno veliko slovenskih romarjev iz ZDA in Kanade ter seveda tudi od drugod našega zdomstva udeležilo tega romanja. Ne bo jim žal!

J.S.

MALI OGLASI

Delavce iščemo za barvanje his, zunaj. Kličite 692-1069 zvečer.

(59)

Looking for live-in companion for elderly woman in Euclid. Must be Slovenian. 731-8525

(60)

Commercial Brick Bldg., 7,900 sq. ft., near I-90, extra lot, large show room, Grdina Furniture Store.

Euclid Brick double, 6-6, 15 yrs. old, \$115,000.

George Knans
Real Estate
481-9300

(59, 60)

FOR RENT

17901 Lake Shore Blvd.
2 bdrm. apt. Call 729-9355.

(59-62)

FOR RENT

Holmes Ave. 5 rms. down.
No children. No. pets.
Call 541-4881

(58-61)

FOR RENT

6 rm. apt. & store front with 4 rm. living quarters in back. St. Clair Ave. in St. Vitus area. Call 361-0006.

(58-61)

B.B.B.

Beautiful brick bungalow. 3 bdrms., 2 baths. Living and dining room. Kitchen, breakfast nook. Recreation room. Attached garage. Located in Euclid.

\$68,500.

Call 486-9616

(58-61)

Anton M. Lavriša

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)

Complete Legal Services
Income Tax - Notary Public

18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

T.K. General Contractors, Inc.

Predelujemo kuhinje, kopalnice, delamo strehe, »driveways«, nove garaže in vsa potrebna gradbena dela na hišah ali poslovnih stavbah. Hiše barvamo zunaj in znotraj in tapeciramo. Zidamo tudi nove hiše in poslovne stavbe.

— Vprašajte za brezplačen predračun! —

— 831-6430 —

Kanadska Domovina

Iz slovenskega Toronta

Govor dr. Petra Remca na Slovenskem dnevu
v Torontu, 29. julija 1984

Drage Slovenke in Slovenci!

Voditelji Kanadskega Slovenskega Sveta so me prosili, da bi govoril ob tej 25. obletnici Slovenskega dneva, čeprav je mnogo drugih, ki bi bili najbrž boljše. Bil sem tu že večkrat. Tudi kratek nagovor sem imel pred 21 leti, ko je bil med nami še pokojni dr. Miha Krek. Nisem govornik, ki bi mogoče znal podžigati množice. Kot profesor bom skušal le trezno govoriti o nekaterih perečih stvareh, ki nas vse prizadevajo.

Veliko se je spremenilo v četrtoletju, kar kanadski Slovenci in tudi mi južno od mere obhajamo ob višku poletnega časa naš narodni sestanek. Vendar so mnoga razmerja, dejstva in okoliščine ostale, kot so bile. Mnogo naših prijateljev, znancev in sorodnikov, ki so bili med nami pred leti, ni več. Tu bi se rad posebno spomnil zavednega Slovenca, dobrega prijatelja in kolega dr. Viktorja Antolina, ki smo ga položili v prezgodnji grob začetkom tega meseca. Bog mu daj večni pokoj!

Drugi smo se postarali in posiveli. Tisti izmed nas, ki smo prišli semkam v štiridesetih in petdesetih letih, se počasi približujemo letom pokoja, medtem ko naši otroci pričejajo nove delovne poti in družine. Če smo še mi bili precej razkropljeni, se naš odraščajoči mladi rod še bolj razpreda na vse strani. Družinski stiki se še nekako ohranjajo. Res pa je, da naš mladi rod počasi zgublja stike s širšimi slovenskimi skupinami, v katerih so odrasli, zlasti še, če so izšli iz manjših slovenskih središč.

Čeprav smo se trudili, da bi jih naučili materinega jezika, jim slovenščina gre bolj težko v tekmi s poslovnim jezikom celote.

Narava ima tudi svoje zakone. Ko si naš novi rod ustvarja družine, so zakonski drugi kot ponavadi v našem svetu izbira srca, kar pa ni vedno iz slovenske skupine.

Mnogo se je že govorilo in pisalo, da smo Slovenci v povojnem času dosegli velike uspehe na različnih družabnih, ekonomskih in znanstvenih področjih. Samo naravno je, da bo naš mladi rod prekosil starejše in se povzpela še višje. Odprti sestavi družbe in lahko napredovanju za tiste, ki se hočejo potruditi, so odlike znanega sveta. Počasi jih spoznavamo in pričenjamo ceniti. So pa tudi v očitnem nasprotju z mnogokrat ustanovljenimi družbenimi sklopom, iz katerega smo izšli. Še bolj je naš svet različen od dogmatično opredeljenega in vse bolj koruptno urejanega komunističnega sistema, ki še pre-

vladuje v domovini, kjer so samo bolj in bolj ostareli strankarski veljaki in njih zarod na odločilnih mestih, ker so pač oni samopostavljeni vodniki ljudstva, »the vanguard of the proletariat«, vendar po naše bi jih lahko bolje imenovali »nova čaršija«.

Množice drugih doma, od preprostih delavcev do najbolj izobraženih, pa silijo ven v svobodni svet, kjer upajo dobiti plačila, primerna svojim sposobnosti, ne pa strankarskim povezavam. Režim to še izrablja. Težko prislužene valute zdamskih delavcev so eden redkih virov tujih sredstev, ki jih skušajo vpreči kot protiutež vedno večjih nekritih zunanjih posojil.

ZAKAJ SMO SLOVENCIGROŽENI?

Odprti sestav zahodnega sveta, da ponovim, je velika odlika in privlačnost družbe, v kateri živimo, je pa, po drugi strani, tudi dodatna nevarnost za bodočnost naših skupin. Slovenci, ko napredujejo v svojih položajih, bodo gotovo vplivni in bodo bolj in bolj sodelovali pri važnih odločitvah. Njih stik s slovenskimi skupinami se bo rahljal. Že predvojni rodovi slovenskih naseljenec so šli skozi podoben razvoj.

Lahko bi navedel še več razlogov. A ustavimo se pri teh treh, ki sem jih opisal. Ob četrtoletnici našega povojnega snidenja tu v tej lepi deželi, lahko ugotovljamo, da je naš bodoči obstanek kot slovenska skupina ogrožen:

- zaradi vedno večje zemeljske razselitve naših ljudi širom novega sveta;

- zaradi naravnega razvoja družinskih stikov z drugimi skupinami in pojemanja znanja slovenščine pri mlajših;

- in zaradi položajne razpršitve Slovencev v raznih panogah in dejavnih področjih, ki zahtevajo njih polno pozornost.

To so dejstva, za katere trenutno mogoče nimam podrobnih številčnih podatkov, ki jih pa vsak od nas lahko doznava in doživlja v najožjih krogih družine, znancev in prijateljev. Teh razvoj ne moremo enostavno zavreti ali pa celo preusmeriti nazaj. Sprejeti jih moramo kot neizogibne danosti, ko preišljamo in delamo načrte, kako bomo ohranili slovenski rod, jezik, misel in zavednost.

Vprašanje obstoja izseljenjskih skupin v tujem okolju lahko preučujemo iz dveh vidikov. V ožjem pogledu imamo slovenske skupine v Ameriki, ki so prišle v več valovih naseljevanja iz domovine zaradi različnih osebnih, ekonomskih, političnih in verskih ra-

zlogov. Ohranitev in bodoči procvit teh skupin ter njih povezava med seboj so naša sedanja pereča vprašanja.

S širšega vidika lahko tudi preučujemo gibanje ljudstev ne samo med nami, ampak tudi drugod. S tega vidika moramo preučiti položaj tistih, ki pridejo v novo okolje, kakor tudi družbo in posameznike, ki slednje okolje tvorijo.

Preudarimo najprej ta drugi, širši vidik. Mogoče bomo odkrili kakšna dejstva, ki jih bomo lahko upoštevali pri reševanju naših ožjih problemov.

Preseljevanje posameznikov, manjših skupin, pa tudi celih narodov in velikih množic ni nekaj izrednega ali izjemnega. Skozi vso zgodovino in tudi prazgodovino lahko zasledujemo taka gibanja. Človeški rod se je vedno selil in kamorkoli so naseljenci, kot osvajalci ali pregnanci, prišli, so se znašli v razmerju s krajevnim prebivalstvom. Z biološkega stališča je to dejstvo eden glavnih razlogov za enotnost človeštva. Takozvane »čiste rase« ni. To je bila blodna zahteva nacistov, v imenu katere je Hitler dal pomoriti milijonske množice med vojno. Skupina ljudi, popolnoma prepuščena sama sebi, bi najbrž kmalu degenerirala.

Ljudje tvorijo ne samo biološke ampak tudi socialne, kulturne in ekonomske skupine. Narodi in države so danes najbolj značilne take skupine. Narodne, državne in kulturne skupine so se uspešno združile v enote, ki se skušajo ohraniti v svoji posebnosti. Skupen jezik, književnost in tudi vera so značilna sredstva, s katerimi se narodi združujejo, zedinijo in ohranjajo svojo istovetnost skozi stoletja obstoja. Slovenski narod, kljub naši številčni majhnosti, je to enoto dosegel in jo že vzdržuje čez tisoč let.

Vsaka ustaljena narodnostna skupina se dostikrat čuti ogroženo, če mora sprejeti znatno vseljevanje tujcev, ljudi z drugo kulturo, vero, jezikom, mogoče celo barvo polti.

In vendar ponavadi ekonomske, dostikrat pa tudi politične, ideološke in druge razmere zahtevajo ali olajšujejo pripuščanje novoprišeljenjskih skupin. Trenja med priseljenci in preje ustaljeno večino so tako nekaj, kar v takih primerih lahko pričakujemo.

Ko smo pred dvajsetimi in tridesetimi leti prihajali v Ameriko, se nam je zdelo, da je ta problem razmerja med ustaljeno večino in novonaseljenjci značilno ameriški ali kanadski.

Dandanes so takorekoč skoraj vse države gospodarsko procvitajoče zahodne Evrope

OTMAR MAUSER:

PONOČNI VIHAR

Bliski švigajo, ozračje grom pretresa,
narava v svoji sili se je razbesnela,
strele udarjajo in koljejo drevesa,
ki v doglednem času vsa bodo strohnela.

Veter tuli kot pobesneli zli duhovi,
v zavesah težkih dež na zemljo pada
in toča klesti, umirajo zemlje plodovi...
Čez noč – bogate žetve je umrla nada.

A ko zjutraj spet napoči zora,
vse je mirno, kot da nič se ni zgodilo,
da vihar ponočen le težka bil je mōra
in upostošenje zadovoljilo je narave silo.

Ali ni življenje naše slično ponočnemu viharju?
Naenkrat pride, uničuje in pustoši,
bedo, trpljenje in smrt v sebi nosi,
a nova zarja, novo upanje zbudi v vrtnarju.

obtežene s skrbjo, kaj storiti z znatnimi skupinami stalnih ali tudi začasnih doseljencev iz južne in jugovzhodne Evrope ter tudi iz prekomorskih dežel. Prenekateri Slovenec je med temi v Nemčiji, Franciji, Švici, celo na daljnem Švedskem.

V desetletjih povojnega gospodarskega procvita so te dežele doživljale pomanjkanje delovnih moči v najnižjih plačilnih predelih, ker so njih lastni delavci napredovali na višja mesta in je razširitev industrijske delavnosti presegala dotok novih delojemalcev iz vedno nižjega prirastka prebivalstva.

Dozdevna rešitev so bili gostinski delavci iz južne in jugovzhodne Evrope. Ko je po 10, 15 letih gospodarski razvoj teh dežel začel zastajati, je bil nekako prvi korak za obrambo ekonomije ustavitve nadaljnega dotoka gostinskih delavcev. Navidezno so te dežele tako obdržale začasno polno zaposlitev. Počasi so tudi pričeli gostinske delavce pod raznimi pretvezami porivati nazaj, odkoder so prišli.

Značilno je tudi, da zahodnoevropske dežele nimajo tako odprte družbe kot tu v Severni Ameriki. Gostinski delavci so ostali tujci, državljanstvo jim na splošno ni bilo odprto, malo ali nič se ni storilo, da bi jih vključili v družbe, kjer so delali.

Res je, da je velik del teh gostov tudi mislil na povratek domov. A po dveh desetletjih dela v tujini je prišlo do neizogibnih posledic. Zrasel je nov rod v tujini rojenih otrok, ki so se čutili tujce in manjvredne tako v deželi dela svojih staršev, kakor tudi niso bili več najbolj dobrodošli v domovini.

Ta razvoj je povzročil značilen vzporeden razvoj tudi v naši ožji domovini Sloveniji. Mladi in stari Slovenci so silili ven na razmeroma dobro plačana delovna mesta v tujini. Tisti, menda tako čudoviti delavski samoupravni kolektivi

obratov in industrij v Sloveniji, niso imeli delovnih mest, kjer bi lahko primerno zaposlili naše ljudi. Razlog za to je bil dostikrat v tem, da so produkte domačih industrij le redkoma lahko uspešno prodajali na svetovnih tržiščih. Kakovostno in v cenah so podlegali tuji konkurenci.

Medtem ko dobršen del industrije v domovini hira, je kljub temu tudi tam razvoj privedel do tega, da za najnižja dela Slovencev sploh ne moreš več dobiti. To vrzel so pričeli polniti južni bratje iz zveznih republik in pokrajin, kjer so oblastniki že ves čas zahtevali, naj jim gospodarsko bolj napredna Slovenija pomaga v razvoju. V Ljubljani se poleg slovenščine sliši več in več sosednih jezikov. Skoraj kakor je že pesnik napisal v baladi: »Bo Ljubljana vam pokraj'na, dežel Kranjska turška drajna«.

Medtem ko so v zahodnoevropskih deželah družabni in kulturni sestoji dejansko zaprti za tuje delavce in njih zarod, je pa Jugoslavija odprta za vse prebivalce vsevprek. V Sloveniji jim nudijo jezikovne, družabne, tudi verske ugodnosti, tako, da lahko pričakujemo, da bodo ti prišleki z juga ostali tam.

Poleg Slovenije v Jugoslaviji imamo še dve strnjene sosedni skupini Slovencev živečih na Koroškem in Primorskem. Naši rojaki tam so pokazali v zadnjih desetletjih začudno žilavost. Uspeh koroških slovenskih šol, kljub nasprotnim pritiskom, je razveseljiv. Na Primorskem in v Trstu celo opazamo pristo izmenjavo mnenj in pogledov izobraženih Slovencev s celega sveta, kar v Ljubljani ne bi bilo mogoče. Začuda zavedna je slovenska mladina teh dežel. Razne skupine so bile že večkrat tu na obisku in slišali smo pristno slovenščino z mehkim koroškim ali bolj izrazitim primorskim naglasom.

(Dalje na str. 6)

KOLENDAR PRIREDITEV

V »Kalendar« pridejo prireditve društev in drugih organizacij, ki objavljajo v »Imeniku društev« vsak mesec. Vključene so tudi prireditve, ki so v uredniškem mnenju koristne za našo skupnost.

AVGUST

12. - Belokranjski klub priredi piknik na Slovenski pristani. Igra Toni Klepec orkester.

12. - Ohajska KSKJ društva priredijo »Ohijski dan« piknik na farmi sv. Jožefa na White Rd.

18. - Balincarski krožek Slovenske pristave priredi večerjo na SP. Serviranje od 6. zv. Po večerji zabava.

19. - ADZ priredi »Družinski dan« na svojem letovišču v Leroyju, Ohio.

19. - S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi drugi piknik v Triglavskem parku.

25. in 26. - Tretji Festival slovenske folklorne v Ameriki na ADZ-AMLA letovišču. Prireja ga Slovenski folklorni inštitut. Od 1. ure pop. dalje sodelujejo folklorne, pevske in glasbene skupine iz ZDA in Kanade.

SEPTEMBER

8. - Od 10. dop. do 12. pop. dne ogled tiskarne Ameriške Domovine, popoldne simpozij na Slovenski pristavi o bodočem razvoju tega lista. Sledilo bo kosilo oz. večerja.

9. - Prijatelji Ameriške Domovine priredijo »Dan Ameriške Domovine« na Slovenski pristavi. Ob 10. uri dop. daruje škof Pevce sv. mašo pri kapelici, sledili bodo družabno srečanje, kosilo, kratek program in prosta zabava oz. piknik.

Oglašujte v Ameriški Domovini! S tem boste pomagali sebi in tudi našemu listu!

Swiss Haus
FAMILY STYLE RESTAURANT
at Nordic Village
7480 Warner Road, Route 307
Madison, Ohio 44057

9. - ADZ priredi »Pečenje školjk in stajkov« na svojem letovišču v Leroyju, Ohio.

15. - Slovenska folklorna skupina Kres priredi program slovenskih narodnih in umetnih plesov v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

16. - Oltarno društvo fare Sv. Vida priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu.

16. - Vinska trgatev na Slovenski pristavi.

23. - Društvo SPB Cleveland priredi romanje v Frank, Ohio.

23. - Slovenska folklorna skupina Kres ponovi program slovenskih narodnih in umetnih plesov v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

29. in 30. - Ohajska KSKJ federacija praznuje 90. obletnico ustanovitve KSKJ, v avditoriju pri Sv. Vidu.

30. - S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis. priredi vinsko trgatev v Triglavskem parku.

OKTOBER

6. - Fantje na vasi priredijo 7. letni koncert, v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Pričetek ob 7. uri. Za ples igra Alpski sekstet.

7. - St. Clair Rifle klub prireja pečenje školjk na Lovski farmi, 6599 Ravenna Rd. (Rt. 44). Pričetek ob 1. pop.

13. - Klub upokojencev v Nevburgu-Maple Hts. priredi večerjo in ples v Slovenskem narodnem domu na E. 80. St. Igra Ed Buehner orkester.

20. - Tabor DSPB Cleveland prireja svoj jesenski družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Ave. Za zabavo in ples igra orkester Veseli Slovenci.

20. - Pevski zbor Glasbena Matica priredi koncert v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

21. - Občni zbor Slovenske pristave.

28. - Slomškov krožek priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 popoldne.

NOVEMBER

3. - Štajerski klub priredi veselo Martinovanje v dvorani sv. Vida. Igrajo Veseli Slovenci.

10. - Belokranjski klub priredi Martinovanje v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

10. - Pevski zbor Jadran priredi svoj jesenski koncert v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

11. - Slovenski šoli pri Sv. Vidu in Mariji Vnebovzeti se spominjata 25. obletnice smrti dr. Gregorija Rožmana.

16., 17. in 18. - Novembrifest pri Sv. Vidu.

Vendar so te slovenske skupine tudi ogrožene. Večinski narod obeh držav še vedno izvaja velik pritisk proti slovenski manjšini. Strnjeno poseljeno ozemlje kmečkih domačinov se bolj in bolj manjša ob industrijskem razvoju mest, trgov in tudi letovišč.

Čeprav so narodna manjšina, imajo Slovenci v obeh deželah vsaj pravno polnomočne državljanske pravice. Zanje so te države odprte družbe. A to tudi pomeni, da veliko mladine, ko konča višje šole in univerze, ne pride več nazaj v ožjo domovino, ampak povzame nove poklice širom njih držav in tudi drugje v Evropi in po svetu.

Po tem bežnem pregledu nekaterih razmerij med novonaseljenci in starimi družbami v zahodni Evropi, in tudi domovini, se lahko vrnemo k našim ožjim, stvarnim problemom obstoja Slovencev tu v severnoameriških deželah. Ali nam ta pogled na širše razmere nudi kakšne zaključke, ki bi jih lahko upoštevali pri tukajšnjih okolnostih?

KONKRETNI PROBLEMI

Kot naše sedanje konkretne probleme bi lahko navedel:

- preminevanje doma rojenih slovenskih naseljencev in vedno večja razkropjenost mladega rodu, ki slovenski jezik včasih le s težavo obvladuje;

- obstoja nevarnost, da se naša težko osnovana in zgrajena središča počasi spraznjijo, preminejo in mogoče celo preidejo pod neslovensko nadzorstvo.

V teh razmerah ali je še smiselno gojiti slovenščino in slovensko zavednost v tujini?

To je vprašanje, ki si ga mora vsak zastaviti. Ker smo v svobodnem svetu, mora na to vprašanje vsak sam odgovoriti. Nihče ga ne bo in ga ne more do tega prisiliti.

Tistim med nami, mladim in starim, ki sprejmejo pritrđen odgovor, se postavlja naslednje vprašanje, namreč, s kakšnimi koraki, podvigi in dejavnostmi lahko ta cilj dosežemo.

Tu se moramo vrniti k pojmu odprte družbe, v kateri živimo. Svobodni svet, kjer smo sedaj, je istočasno prikrita nevarnost za naš obstoj, vendar z druge strani je tudi glavno in mogoče edino sredstvo za našo kulturno in narodnostno ohranitev. Prav gotovo nas nihče ne bo silil ali nam ukazoval, da moramo storiti to ali ono. Zato se pa lahko prosto odločimo za naše bodoče korake in smo tudi v položaju, da za to lahko preskrbimo sredstva z vzajemnimi močmi. V tej prosti, a obenem medsebojno skupni odločitvi, je upanje, da bomo lahko nadaljevali s tem, kar smo že dosegli, in še dodali

nove tvorbe, ki jih bo bodoči razvoj zahteval. Ponekod bomo pri teh korakih celo lahko dobili javno pomoč, ki jih ameriške dežele nudijo, ki jih pa drugje ni.

Omenim lahko samo nekaj predlogov, ki niso prišli samo iz moje glave. Govorimo o njih že dalj časa v ožjih in včasih širših, a večinoma prijateljskih krogih. Drugi med vami lahko pridejo s še dodatnimi mislimi. Važno pa je, da začnemo med seboj resen in ploden razgovor o teh in drugih predlogih, ki naj vodi do zaključkov in dejavnosti.

1. - Če smo že res bolj razkropljeni po širši okolici, imamo pa le dandanes na razpolago osebna prevozna sredstva, da lahko sodelujemo pri delu obstoječih središč, čeprav je za to potrebno, da včasih pridemo 20, 30 ali celo 100 milj daleč. Če ni mogoče priti do cerkve ali slovenskega doma peš, se morajo pač prireditve tudi temu primerno dogajati, ko lahko največ rojakov sodeluje. Seveda so tedenski delopusti in prazniki zato najbolj primerni. Včasih je že sedaj celo tekma med različnimi društvi in akcijami za kak bolj pripraven datum. Malo sporazuma in načrtovanja v naprej lahko prepreči navzkrižja.

2. - Kjerkoli je le mogoče, naj se v obstoječih središčih mlajši in predvsem najmlajši rod načrtno poučuje v slovenščini, v slovenski kulturi in pesmih. Starejši naseljenci, ki mogoče sedaj mislijo že na pokoj, bodo na tem področju dolgo lahko pomagali. Potrebno je pa tudi, da si skupine med seboj pomagajo z nasveti, sredstvi, učili in obiski.

3. - Mislimo moramo na ustanovitev in okrepitev že obstoječih organizacij, ki bodo povezale na poklicnem, kulturnem, splošno družabnem in podobnem vidiku slovenske rojake, razpršene daleč od središč. Stik bo treba vzdrževati seveda pismeno ali z drugimi modernimi sredstvi. Od časa do časa naj take družbe priredijo shode in simpozije v enem

ali drugem naših središč, kjer bodo sodelovalci prispevali govore, razprave in predstave na visoki strokovni, poklicni ali kulturni ravni. Ker bo pri tem sodelovanje mlajšega rodu bistveno, moramo tako zborovanja pripravljati tudi na dvojezični podlagi.

4. - Resno moramo začeti misliti na ustanovitev enega, dveh ali ne dosti več osrednjih ustanov, kjer bi lahko ohranjali slovenske knjižnice in, še bolj važno, arhivske in umetnostne zaklade ameriških Slovencev za bodočnost. Če ne bomo tega napravili, naši najbližnji potomci ne bodo vedeli, niti ne bodo imeli prilike raziskovati o preteklosti slovenskega naselja in njih lastnih rodov. Zagotoviti moramo ne pretrgano zvezo med rodovi. Žal, v mnogih krajih Amerike danes vidimo še napise tu in tam, tudi na kakšne prav zavedne Slovence še naletimo, a preteklost teh naselij je mnogokrat že izgubljena.

5. - Posebno važno je tudi razmerje z domovino. To ne pomeni, da moramo odpraviti sedanji režim. Slovenski narod je že preživel mnogo režimov, a naša kultura je ostala. Mlajši kot starejši obiskujejo domovino, tudi Koroško in Primorsko, kar našim rojakom tam dostikrat zelo pomaga.

Tu v svobodnem svetu ne potrebujemo kakega pokroviteljstva režimskih organizacij, niti ne pričakujemo od njih kakih podpor, raje nasprotno. Vse naše delavnosti so že v preteklosti, so sedaj, in bodo ostale odvisne od naših lastnih neodvisnih sredstev. Kljub temu nam slovenski jezik, kulturni spomeniki in književnost domovine ostajajo svetla luč za sedanje in bodoče delo.

Bog Vas živi!

Kanadski rojaki!
Poročajte o društvenih
in osebnih novicah
v Ameriški Domovini!

MULLALLY POGREBNI ZAVOD

Nahaja se med Memorial Shoreway in Lake Shore Blvd. KE 1-00

365 E. 156th St.

- Vse predpriprave v naši posebni privatni sobi.
- Vera, narodnost in privatni običaji upoštevanji.
- Parkirni prostor. Zračevalni sistem.

24 urna ambulantna posluga in aparat za vdihavanje kisika.

Odmev na krivične procese

GORICA, It. - V letih 1948 in 1949 je prišlo v Sloveniji do tako imenovanih »dachauskih procesov«. Šlo je za skupino oseb, ki so bile med zadnjo vojno internirane v zloglasnih kazenskih taboriščih v Dachauu in Buchenwaldu. Te osebe so se povezale v taboriščne odbore. Njih namen je bil ustvariti neke vrste odporništvo in se pripraviti na konec vojne. Zgodilo pa se je, da so nekatere teh oseb uživale neke ugodnosti s strani gestapovske uprave (da so lahko hodile ven iz taborišča, bile zunaj zaposlene, sprejemale obiske svojcev).

Obdolženi sodelovanja z okupatorjem

Ko je prišlo leta 1948 do preloma z Informbirojem in je jugoslovanski režim videl nevarnost vsepovsod, je prišlo tudi do sumničenja teh oseb, ki so delovale v taboriščnih odborih. Bile so obtožene sodelovanja z Gestapom. Tako je prišlo do procesov, ko sta vojaško in kasneje okrožno sodišče v Ljubljani več bivših internirancev, članov teh taboriščnih odborov obsodile na hude zaporne kazni, nekateri pa so bili tudi obsojeni na smrt in je bila sodba izvršena.

Nekaj let pozneje so svojci teh krivično obsojenih žrtev, potem pa tudi razne organizacije internirancev doma in po svetu začeli opozarjati, da sodbe niso bile dovolj utemeljene in da je treba te procese ponovno preveriti. Tako je izvršni odbor centralnega komiteja (ZKS) leta 1968 imenoval posebno komisijo, ki je ugotovila, da je bil dokazni postopek pomanjkljiv, da so bile storjene hude napake, nekatere (smrtne obsodbe) tudi nepopravljive. Gospodarska in politična blokada Jugoslavije ob sporu s Stalinom, stalni vdori oboroženih protirežimskih skupin iz tujine in splošno nezaupanje do vsakogar, ki ni bil stoprocentno »na liniji« so pripomogli k temu, da so bili sodelovanja z Gestapom obtoženi ljudje, ki so bili člani provokativnih taboriščnih odborov. Ti odbori so v očeh režima dobili pečat gestapovske organizacije, sodelovanja z okupatorjem pa je bil osumljen vsakdo, ki je v jetnišnicah in taboriščih užival določene

ugodnosti.

Izjava o dachauskih procesih

Tako centralni komite ZKS kot predsedstvo republiške konference SZDL sta v zvezi s temi krivičnimi procesi izdala leta 1977 obširno izjavo, ki pa ni prišla v javnost, temveč je bila namenjena le vodstvu ZK in SZDL v republikah in občinah.

V tej izjavi, ki je bila te dni objavljena v sredstvih javnega obveščanja, torej po sedmih letih!, je rečeno, da je do zlorab res prišlo, da so bile uporabljene nedovoljene metode in sredstva, kakršne so uporabljali za časa Stalina in Informbiroja, da pa to še ni bil stalinizem, ker ni šlo pri »dachauskih« procesih za spopad med posamezniki in pridobitev oblasti, kar naj bi bilo tipično za stalinistične procese.

V izjavi je še rečeno, da so obsodbe izhajale iz ocene, da je bil agent Gestapa vsakdo, ki je imel kakršno koli vlogo v jetniški notranji upravi ali kateri koli taboriščni ustanovi oz. če je podpisal takojim. »lojalnostno« izjavo, kar naj bi že pomenilo pristanek za sodelovanje z okupatorjem.

Na osnovi teh ugotovitev je javno tožilstvo sprožilo leta 1971 in 1976 obnovitvena postopka. Vrhovno sodišče je ocenilo zahteve za utemeljene in obnovo procesov dovolilo. Tako je prišlo do ustavitve kazenskega postopka in razveljavitve sodb. O tem je bila obveščena tudi javnost.

Bili so še drugi krivični procesi

Če sta torej CK ZKS in RK SDZL v primeru »dachauskih« procesov priznala svojo odgovornost, pa sta se istočasno ogradila od zahteve, da je treba rehabilitirati okupatorjeve sodelavce bodisi iz vrst belogardistov, domobrancev ali informbirojevcev. Ti ostajajo še vedno izdajalci.

Seveda pa je bilo tudi s tem v zvezi cela vrsta procesov, ki so bili krivični in bi zahtevali revizijo in razveljavitev. Naj omenimo samo proces zoper pisatelja Narteja Velikonjo, primorskega rojaka, ki je bil obsojen na smrt in usmrčen (čeprav napol hrom) zaradi članka v »Zimskem zborniku« leta 1944, v katerem je komuniste obtožil krvavih grozodejstev, ki so jih v času revolucije

vršili nad prebivalstvom. Prav tako so bili krivični procesi proti tolikim duhovnikom. Naj omenimo samo pokojnega nadškofa Pogačnika, pomožnega škofa Leniča ali beograjskega nadškofa Turka. Teh procesov do sedaj ni še nihče obsodil ali razveljavil. Imenovani so bili pomiloščeni, ne pa rehabilitirani.

Pogumna stališča

Moramo pa reči, da v Sloveniji marsikaj ni več skrivnostno. Pisatelj Branko Hofman je v povesti »Noč do jutra« razkril grozote Golega otoka, kjer so prestajali kazen obsojeni informbirojevci, pisatelj Igor Torkar pa je v knjigi »Umiranje na obroke« opisal krivične postopke sodišč zoper nasprotnike sedanjega režima. V knjigi najdemo tudi topel odnos do protikomunističnih borcev.

Nekaj prav novega pa so gotovo izjave, ki jih je dal te dni član predsedstva ZKJ Mitja Ribičič urednikom beograjske revije *Nin*. Če pomislimo, da je bil Ribičič po vojni v vodstvu OZNE, potem mu moramo priznati, da se je v njem naredil velik miselni preobrat. Med drugim je dejal:

»Obnašamo se kot partija na oblasti, ki ne čuti potrebe, da bi se borila in prepričevala, saj je vse v naših rokah. Partija določa ministre, predsednike, vodi kadrovske politike, naložbe... Vse to formalno izvršuje prek forumov Socialistične zveze. Toda v teh forumih spet sedijo sami komunisti. Oblast je pokvarljivo blago, lahko zarjavi, lahko začne verjeti, da je vse moč uresničiti s silo države, čeprav je vse bolj jasno, da je to nemogoče... Le zakaj vidimo sovražnika na vseh straneh? Zakaj smo nestrpni do vsakega mišljenja, zakaj se zaradi ene pesmi trese vsa Jugoslavija, zakaj o drobnarijah razpravljamo na državnem vrhu, zakaj vsak izgred in pojav pride v nekatere naše biltene?«

Na vprašanje, kaj misli o jugoslovanskih oporečnikih, je Ribičič odgovoril: »Če nekoga pesnika, sociologa ali filozofa postavimo pred sodišče namesto da bi na knjigo odgovorili s knjigo, nesprejemljiva stališča zavrnilo strokovno, potem počnemo prav tisto, kar si opozicija želi.«

Ribičič je omenil tudi Berlinguerja, ki je rad ponavljal, da v PCI (začetnice italijanske komunistične partije, op. ur.) ni korupcije. Pri jugoslovanskih funkcionarjih pa najdemo svojevrstno pojmovanje privilegijev in kriterijev, »kdo je »zaslužen«. Tako funkcionarji, ko se vrnejo v svoja okolja, še vedno držijo stanovalja, ki pripadajo federaciji. Po Beogradu krožijo zgodbe o pokojnini Jovanke Broz in hiši, ki jo gradijo zanjo. »Zavzemam se,« je rekel Ribičič, »da skupščina Jugoslavije javno določi pokojnino za predsednikovo vdovo in sprejme zakon o tem, kakšno stanovanje ali hiša ji pripada in iz katerih skladov je to treba zagotoviti. Na ta način se v samem začetku lahko prepriča vsaka

Šest republik išče svojo vlogo

BUENOS AIRES, Ar. - Londonski *Times* je nedavni sestanek centralnega komiteja jugoslovanske komunistične partije - s katerega so prihajali pozivi k večji enotnosti, istočasno pa tudi zahteve po odkriti diskusiji - izkoristil za to, da sedanjo jugoslovansko gospodarsko in politično krizo komentira v uvodnem članku pod gornjim naslovom. Ta komentar list objavlja v svoji številki od 15. junija in v njem med drugim beremo to-le:

»Kakor kaže so Jugoslavlani sami presenečeni, ker so se sprijaznili z 60-odstotno inflacijo, 30-odstotnim znižanjem življenjskega standarda in s skoraj enim milijonom brezposelnih. Med razlogi za to so dejstvo, da je kontrola še vedno ostra, da mnogi ljudje po strani zaslužijo, da zamotana ureditev samoupravljanja pomaga valiti krivdo zelo na široko, in da si je vlada priborila nekaj pogojne verodostojnosti s svojimi napori, da se izvleče iz nereda.

Namesto da bi se umaknil v protekcijonizem in centralizirano kontrolo, režim dela z Mednarodnim denarnim skladom za znižanje uvoza, izboljšanje izvoza, reformo ureditve cen in za uvedbo tržnega gospodarstva do stopnje, ki ne bi zahtevala, da popolnoma opusti svoje socialistične ideale. Zasebnim podjetjem je dovoljeno, da zaposlijo večje število delavcev ali celo vsako število, če svoje izdelke dobavljajo socializiranim industrijam. Zasebni kmetje so deležni dodatnih spodbud. Zamrznitev cen, ki je bila odrejena lani, se postopoma ukinja. In ob močni krajevni opoziciji zapirajo nekatere nedonosne tovarne.

Dosedanji rezultati so ohrabrujoči, toda še vedno omejeni možnost porajanja mitov in polresnic.«

Kaj pa zapiranje pesnikov? »Menim, da gre za veliko politično škodo za ugled naše države, ko pred sodišči razrešujemo razlike v mnenjih. Jaz ne bi uprizarjal procesov zaradi tega, ker je imel nekdo drugačno stališče od mojega.«

Nekaj dni nato je bil v Sarajevu obsojen na osem let ječe dr. Vojislav Šešelj. Njegova krivda: mislil je drugače kot misli partija. Te misli je zapisal in to je bilo dovolj, da so ga kaznovali. Kajti še vedno je v Jugoslaviji misliti s svojo glavo zločin. Saj je pred leti isto doživel v Kranju časnikar Viktor Blažič. In premnog pred njim in za njim.

J.K. (Kat. glas)

in Mednarodni denarni sklad postavlja nadaljne zahteve. Vlada je zlasti ponosna na to, da je lani dosegla prevešek 300 milijonov dolarjev v konvertibilnih valutah. Strokovnjaki sumijo, da so ta prevešek dosegli s tem, da so všteli plačila, ki ne bodo dospela letos, toda tudi če niso povsem točne pa le pomenijo izboljšanje v primerjavi s primanjkljajem 3 milijard in 300 milijonov dolarjev leta 1979.

Vprašanje, na katerega še ni odgovora, je, ali lahko Jugoslavija reformira svoje gospodarstvo ne da bi uvedla globlje spremembe v političnem sistemu kot si jih zdaj upa tvegati. Sprejemanje sklepov je oteženo s skoraj suvereno oblastjo šestih republik in dveh avtonomnih pokrajin, ki vsaka ima lastno ogromno partijsko in vladno hierarhijo ter predstavnike v zveznih organih, ki branijo predvsem svoje lokalne koristi. Podobno kot Evropska gospodarska skupnost, Jugoslavija nima resničnega skupnega trga in tudi ne enotnih poslovnih pogojev, in ker je treba mnoge sklepe na zvezni ravni sprejemati s pristankom republik, se dostikrat sploh ne sprejemajo. Zdaj se slišijo govornice o uvedbi izrednih pooblastil, ki bi odpravile zastojo, toda to bi bilo, kakor sodijo, tvegano.

To borbo Jugoslavije pozorno zasledujeta vzhod in zahod. Kakor kaže, so Rusi prišli do spoznanja, da pritisk ne prinaša rezultatov, in zato zdaj pospešujejo politične, kulturne in predvsem gospodarske stike, pri čemer težko preizkušene sektorje jugoslovanskega gospodarstva skušajo pridobiti za večji izvoz v države sovjetskega bloka. Zato bi, kakor cenijo jugoslovanski strokovnjaki, leta 1986 polovica vse jugoslovanske zunanje trgovine mogla odpasti na trgovino z vzhodnim blokom. Ti izgledi pa jugoslovanskim strokovnjakom ne prinašajo veselja.

Zahod je psihološko pred vzhodom, ker Jugoslavija pač sodeluje z zahodnimi bankami in drugimi ustanovami in je, kakor kaže, odločena, da se še bolj odpre zakonom tržnega gospodarstva. Toda uradna neuvrščenost ostaja osrednja politična linija, ki jo odobravajo skoraj vsi Jugoslavlani. Če to pomaga stabilizirati položaj Jugoslavije med vzhodom in zahodom, ne da bi se s tem zaviral njen družbeni napredek, potem je to toliko boljše.«

Svobodna Slovenija
(26. julija 1984)

Za zanesljivost in stvarnost cen pri "kupovanju" ali prodaji Vašega rabljenega avtomobila se Vam priporoča slovenski rojak

Frank Tominc lastnik

CITY MOTORS

5413 St. Clair Ave.

tel. 881-2388

Grdina Pogrebna Zavoda

531-6300
431-2088

17010 Lake Shore Blvd.
1053 E. 62nd St.

Grdina Trgovina S Pohištvom

531-1235

15301 Waterloo Rd.

ANDREJ KOBAL

SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

(nadaljevanje)

Najel sem sobo na brzovlaku. Gospa Temple je moledovala, naj potujemo v drugem ali celo tretjem razredu, da bi preveč ne potrošili, toda upravnik hotela, ki je potrebno uredil, je vztrajal, da ne smemo potovati drugače kot v prvem razredu in ako le mogoče v zasebnem oddelku, da bomo v njem sami, zavarovani pred tatovi ali banditi, ki prežijo na tuje popotnike.

Vlad je bil do minute točen, vožnja brza, oprema in čistoča pa indijska, za zahodnega človeka nezadostna. Namesto postelj so bili trdi pogradi brez vsake posteljnine. Zato sem potrebno najel v hotelu, ko mi je upravnik pojasnil indijski običaj, da mora popotnik v spalnem vagonu vzeti s seboj posteljnino. Proti dobremu plačilu smo torej dodali prtljagi pet zvitih punkljev. V njih je bila čista posteljnina, a ležišča so bila vseeno trda.

V začetku vožnje popoldne skozi obmorske kraje, preko obdelanih polj, sadovnjakov manga in drugega tropičnega sadja smo bili največ pri oknih. Pri vsakem pogledu po livadah in ravnih poljih je bilo videti govejo živino, ne v čredah, temveč posamezno, okoli nje pa ptice. Menda ni dežele na svetu s tolikšno perjadjo, kot je Indija; čaplje raznih vrst, sloke, jerebice, pavi, raznobarvne nam nepoznane ptice, kakor da je vsa pokrajina zoološki vrt.

Svaril glede hrane na potovanju nismo vzeli dovolj resno in to je bila naša glavna nadloga na tej poti. Stežnik na postaji pred Barodo je prinesel jedilni list v angleškem jeziku.

Nič nam ni prijalo, zato smo se namesto mesnin odločili samo za juho, *muligatomi*, ki je neke vrste gosta škotska jed. Vroča juha bi ne mogla škodovati nobenemu želodcu, sta menili ženski; posebno ker je škotska jed, je pridala gospa Temple.

Pokusil sem in odložil žlico, mlajši sin prav tako in jedla sva samo prepečenec. Drugi so zajemali dalje, pa tudi pustili.

Pol kroznika je zadostovalo, da smo si pokvarili želodce, dobili vročico in nagnjenje k bljuvanju ves naslednji dan.

Vsi smo bili zbudjeni, ko je vlak za pol ure postal na neki križiščni postaji. Na oknu sem odrinil leseno oknico in naglo zastrl, ko sta se približali ženski, da bi pogledali ven.

Pogled ni bil zanju. Na peronu preko tračnic je stalo kakšnih deset mladeničev ali mladih mož v običajnih belih indijskih haljah. Obrnjeni proti vlaku, da bi jih potniki videli, so odgrnili oblačila do pasu. Nekateri so se med seboj zelo, zelo nedostojno igrali, drugi stegali proti vlaku, kažoč svojo moštost.

Obe ženi sta protestirali, ker sem okno zaprl. Dejal sem, da z one strani preveč sije sonce, in odprl okno na drugi strani.

»Naj bo malo sonca, sao da se bolj prezračí,« je rekla gospa Temple in odmaknila oknico, predno sem mogel preprečiti. Ušel ji je vzklik in brž je zastrla okno.

Po celodnevni vožnji preko izsušenih polj z redkimi osamljenimi selišči smo na večer trudni in lačni stopili z vlaka. Postrežki so se prerivali, kdo bo prvi segel po prtljagi. Težavno je bilo slediti jim, a sinova sta pomagala delati pot skozi vrvež in gnečo.

Gospa Temple je obstala zbegana pred popolnoma nago žensko srednje starosti. Potegnil sem jo za seboj; pozneje sem ji pojasnil, da revica ni kršila nobene postave o morali. Če človek v Indiji zbolí na umu, ga redko peljejo v norišnico, temveč ga slečejo, da je v javnosti vedno nag in da ljudje vedo za njegovo bolno stanje.

V Indiji sem bil v poznejših letih mnogokrat. V opisih bom omenjal šege in navade, zaenkrat pa samo ogled Delhija in izlet v Agro za ogled Rdeče trdnjave in veličastne grobnice Taj Mahal.

Ako ima človek pri obisku velikih mest zelo omejen čas za ogled, je najboljša najeti vodnika. Teh je v Delhiju dovolj,

odveč, ker se prenasilno ponujajo. Sposoben izobraženec nas je peljal h grobnici Mahatme Gandija. Na stotine Indijcev je bilo tam zbranih v počaščenje pokojnika, ki ga imajo za svetniku.

O možu sem čital in sedaj sem ga videl sedečega na grobnici, tiho zamišljenega, brez prestanka dan na dan, pod žgočim soncem ali hudo ploho, ne da bi se premaknil živec na telesu; časopisi so pisali o tem svetem možakarju.

Podali smo se k Jumni, eni izmed indijskih svetih rek. Nismo mogli verjeti svojim očem. V plitki vodi je stalo na stotine ljudi med kravami in bivolicami. Prali so oblačila, drugi so se umivali in čistili, gobavi bolniki s popačenimi obrazi in udi. Stari in mladi nagi, z grdimi ranami so se škropili z vodo, pobožni zajemali s prgišči, dvigali v zrak in pili, kot da bi se obhajali s svetlo vodo.

Streljaj od rečnega proda so stale kolibe, nepregledne vrste skrupucanih barak za begunce in žrtve izbruha strastnega klanja med hinduji in muslimani. V to naselje nismo šli; videli smo dovolj revščine pri pogledu od daleč.

Revščina je vladala tudi drugod, rekel bi povsod. Med razvalinami stare trdnjave in gradov se je igralo na stotine nagih otrok. Njih dom je bil po jamah med razrušenim zidovjem. Ob reki smo se ustavili pri gorečem kresu, kateremu pravijo *gat*, za sežiganje mrličev.

V razvalinah gradov, taboriščih za begunce in natrpanih stanovanjskih delih je tedaj živel 95% prebivalstva. Manjšini premožnejših je služila posebna črt z udobnimi vilami okoli parkov. Isto okolico so krasile vladne palače. Rezidenca za predsednika Nehruja, katero so z drugimi vladnimi zgradbami postavili Angleži pred odhodom, se odlikuje po slogu in lepoti.

Gospa Temple ni mogla verjeti. »Bela hiša z uradi za našega predsednika,« je govorila, »ni več kot navaden dom v primeri s to palačo. Zakaj je predsedniku teh ubogih ljudi treba razkošja s sto sobami in dvoranami?«

Na vlaku iz Delhija proti Agri smo se seznanili z ameriškim diplomatom, ki je nastopil službo šele pred dnevi. Povedal je, da je prišel v Indijo kot oseben prijatelj predsednika Eisenhowerja in da ga je za to prosil podpredsednik Nixon, ki je sam pred nedavnim obiskal Indijo. Nixon je namreč hotel preučiti način za organiziranje ameriške gnotne pomoči Indiji.

Diplomata je spremljal uradnik našega poslaništva v Delhiju. Diplomata, zgražajoč se nad vsem, kar je videl, je govoril: »To je dežela razvalin – razvalin zgradb in človeških bitij.«

Pomočnik, ki je poznal Indijo po večletni službi ni direktno ugovarjal. »Razvaline vendar ne napravijo tako močnega vtisa kot to, kar še stoji v

dokaz o veličini arhitekture in inženirstva pred davnimi stoletji.«

Res, pri občudovanju prelepega Taj Mahala se nudijo misli o geniju ljudi, nešolanih in nepismenih, ki so ilovico preustvarili v blesteče stavbe z brezhibnimi kupolami in stolpi in okraši v neverjetni mojstrski simetriji.

Za ogledovanje Taj Mahala

in Rdeče trdnjave nad reko Jumno smo ostali v mestecu Agri dva dni in dve noči. To sta bila dneva nepopisnih nasprotij med lepim in zanimivim ter grdim in odvratnim: podnevi petje in žvrgolenje nepoznanih ptic, ponoči neprestano tuljenje šakalov okoli hotela.

(se nadaljuje)

Holy Family Society Notice of Semi-Annual BOARD MEETING

The Holy Family Society of the U.S.A. will hold its semi-annual board meeting at its Home Office in Joliet, Illinois on August 11, 1984. The meeting will be called to order at 11:00 a.m.

Fraternally yours,
HOLY FAMILY SOCIETY - USA

Robert M. Kochevar
Secretary

The Holy Family Society of the USA

ONE FAIRLANE DRIVE, JOLIET, ILL 60434

Since 1914...

The Holy Family Society of the U.S.A. has been dedicated to the service of the Catholic home, family and community. For half-a-century your society has offered the finest in insurance protection at low, non-profit rates to Catholics only.

LIFE INSURANCE • HEALTH AND ACCIDENT INSURANCE

Historical Facts

The Holy Family Society is a society of Catholics mutually united in fraternal dedication to the Holy Family of Jesus, Mary and Joseph.

Society's Catholic Action Programs are:

1. Scholarships for the education of young men aspiring to the priesthood.
2. Scholarships for young women aspiring to become nuns.
3. Additional scholarships for needy boys and girls.
4. Participating in the program of Papal Volunteers of Latin America.
5. Bowling, basketball and little league baseball.
6. Social activities.
7. Sponsor of St. Clare House of Prayer

Družba

sv. Družine

Officers

President.....	Joseph J. Konrad
First Vice-President.....	Ronald Zefran
Second Vice-President.....	Anna Jerisha
Secretary.....	Robert M. Kochevar
Treasurer.....	Anton J. Smrekar
Recording Secretary.....	Nancy Osborne
First Trustee.....	Joseph Sinkovec
Second Trustee.....	Frances Kimak
Third Trustee.....	Anthony Tomazin
First Judicial.....	Mary Riola
Second Judicial.....	John Kovas
Third Judicial.....	Frank Toplak
Social Director.....	Mary Lou Golf
Spiritual Director.....	Rev. Lawrence Grom, O.F.M.
Medical Advisor.....	Joseph A. Zelar, M.D.

"SLOVENIA RADIO PROGRAM"

HEARD COAST TO COAST
3 till 4 on Saturday afternoons E.S.T.
on N.B.N. Cable TV systems.

PAUL M. LAVRISHA
1004 Dillewood Rd.
Cleveland, Ohio 44119